

P-05-1061 Rhowch gefnogaeth ariannol i fusnesau Lletya Anifeiliaid Anwes

Y Pwyllgor Deisebau | 1 Rhagfyr 2020
Petitions Committee | 1 December 2020

Cyfeirnod: RS20/14570-8

Rhif y ddeiseb: P-05-1061

Teitl y ddeiseb: Rhowch gefnogaeth ariannol i fusnesau Lletya Anifeiliaid Anwes

Testun y ddeiseb:

Mae'r grantiau diweddaraf sydd ar gael ar gyfer busnesau mewn ardaloedd cyfyngiadau lleol neu yn grantiau datblygu busnes. Mae nifer o fusnesau Lletya Anifeiliaid Anwes y tu allan i ardaloedd cyfyngiadau lleol wedi sylwi bod nifer y cwsmeriaid wedi lleihau i ddim. Ni ellir defnyddio'r Grantiau Datblygu Busnes i dalu biliau misol. Mae angen cymorth ariannol ar fusnesau lletya anifeiliaid anwes nawr i'w hatal rhag mynd i'r wal. Mae cannoedd o swyddi a chartrefi mewn perygl heb gefnogaeth ariannol ddigonol.

Mae busnesau lletya anifeiliaid anwes wedi ymdrechu i gadw'r drysau'n agored i helpu staff y Gwasanaeth Iechyd sy'n gweithio oriau hir wrth frwydro i ymdrin â Covid-19, ac maent wedi helpu i ofalu am anifeiliaid anwes pobl sydd wedi bod yn yr ysbyty. Mewn llawer o achosion, mae cael un neu ddau anifail anwes i ofalu amdanynt ar y tro yn costio rhagor iddynt nag y maent yn ei ennill, a chyda rhagor o filiau gwresogi a goleuo dros fisoedd y gaeaf bydd

llawer o'r busnesau yn cael eu gorfodi i gau, ac yna ni fydd y gwasanaeth hanfodol hwn ar gael.

Mae'r rhain yn fusnesau a oedd yn llwyddiannus cyn Covid-19 a byddant yn llwyddiannus eto, cyhyd ag y caiff rhywbeth ei wneud i'w diogelu.

1. Cefndir

Mae busnesau a gweithwyr wedi wynebu effeithiau sylweddol ers dechrau pandemig y coronafeirws, ac mae Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y Deyrnas Unedig wedi datblygu ystod o fesurau i'w cefnogi. Mae Ymchwil y Senedd wedi cyhoeddi **erthygl sy'n amlinellu'r cynlluniau amrywiol sydd ar gael i gefnogi busnesau** yn ogystal ag erthygl ar y **cymorth sydd ar gael drwy'r system fudd-daliadau**. Caiff y ddwy erthygl eu diweddarau'n rheolaidd.

Er nad oes cymorth sy'n benodol i'r sector ar gael i fusnesau lletya anifeiliaid anwes, mae'n bosibl y gallant gael mynediad at gynlluniau penodol eraill, gan ddibynnu ar y meini prawf o ran cymhwysra.

Mae'r deisebydd yn cyfeirio at ddau gynllun - y cymorth sydd ar gael yn yr ardaloedd sy'n destun cyfnodau clo lleol, a grantiau datblygu busnes - ac mae'n awgrymu nad yw'r rhain yn cynnig cymorth digonol i weithredwyr yn y maes penodol hwn. Mae rhagor o wybodaeth am y cynlluniau hyn ar gael isod.

Mae'n werth nodi mai nod nifer o gynlluniau Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y Deyrnas Unedig yw cefnogi busnesau sydd yn gorfod cau o ganlyniad i'r cyfyngiadau sy'n gysylltiedig â'r coronafeirws. Fodd bynnag, mae busnesau lletya anifeiliaid wedi gallu parhau i fod ar agor drwy gydol pandemig y coronafeirws i ddarparu gwasanaethau i weithwyr allweddol ac unigolion eraill, fel y nodwyd yn y **canllawiau** ar gyfer perchnogion busnesau anifeiliaid anwes a gyhoeddwyd gan y Gymdeithas Lletywyr Cŵn.

Er bod busnesau lletya anifeiliaid anwes wedi aros ar agor, mae'r deisebydd yn pwysleisio bod nifer ohonynt wedi wynebu cwmp yn y galw am eu gwasanaethau.

Cymorth gan Lywodraeth Cymru

Mae'r ddeiseb yn cyfeirio at y cymorth sydd ond ar gael i fusnesau mewn ardaloedd sy'n destun cyfnodau clo lleol. Ar 29 Medi 2020, gwnaeth Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru [ddatganiad yn y Cyfarfod Llawn](#) ynghylch Cam 3 y Gronfa Cadernid Economaidd.

Bydd Aelodau'n ymwybodol bod nifer o ardaloedd yng Nghymru yn destun cyfyngiadau cyfnod clo lleol ar adeg y datganiad hwn. Ers hynny, mae [cyfnod atal byr](#) wedi'i gyflwyno'n genedlaethol (a oedd yn gofyn i nifer o fusnesau gau rhwng 23 Hydref a 9 Tachwedd), cyn cyflwyno [set newydd o gyfyngiadau cenedlaethol](#).

Cyn y cyfnod atal byr, ar 20 Hydref, gwnaeth Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru [ddatganiad](#) ynghylch cyllid ychwanegol fel rhan o'r Gronfa Cadernid Economaidd. Mae [erthygl gan Ymchwil y Senedd](#) ar gymorth i fusnesau ar adeg y coronafeirws yn rhoi trosolwg cynhwysfawr o'r gwahanol ffynonellau o gyllid a chymorth sydd ar gael drwy'r Gronfa Cadernid Economaidd a'r meini prawf cymhwysedd sy'n berthnasol iddynt. Mae hyn yn cynnwys manylion am y grantiau a ddarperir drwy'r Gronfa i Fusnesau dan Gyfyngiadau Lleol. Roedd y cymorth a oedd ar gael i fusnesau sy'n talu ardrethi annomestig fel a ganlyn:

- roedd busnesau manwerthu, lletygarwch a hamdden sydd â gwerth ardrethol o £12,001 i £51,000 yr oedd yn rhaid iddynt gau yn ystod y cyfnod atal byr o dan *Reoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 3) (Cymru) 2020* yn gymwys ar gyfer grant o £5,000; ac
- roedd busnesau sy'n gymwys ar gyfer Rhyddhad Ardrethi Busnesau Bach, rhyddhad elusennol neu ryddhad clybiau chwaraeon cymunedol amatur sydd â gwerth ardrethol o hyd at £12,000 yn gymwys ar gyfer grant o £1,000. **Roeddent hefyd yn gymwys ar gyfer grant ychwanegol o £1,000 os oeddent yn destun cyfyngiadau cyfnod clo lleol am 3 wythnos neu fwy cyn 23 Hydref** ac wedi gweld trosiant yn gostwng o leiaf 50 y cant yn ystod y cyfnod hwn. Hefyd, roedd y busnesau hyn yn gymwys ar gyfer grant ychwanegol o £2,000 os oedd yn rhaid iddynt gau ar gyfer y cyfnod atal byr o dan reoliadau'r coronafeirws.

Hefyd, cyhoeddwyd y byddai cymorth dewisol ar gael i fusnesau nad ydynt yn talu ardrethi busnesau, fel a ganlyn:

- roedd busnesau yr oedd yn rhaid iddynt gau ar gyfer y cyfnod atal byr o dan reoliadau'r coronafeirws neu a oedd yn gallu dangos bod y cyfnod atal byr yn golygu bod trosiant wedi gostwng o leiaf 80 y cant yn ystod y cyfnod hwn yn gymwys i wneud cais am grant gwerth £1,500; ac

- roedd busnesau a oedd yn bodloni'r meini prawf uchod ac yn destun cyfyngiadau cyfnod clo lleol am 3 wythnos neu fwy cyn 23 Hydref, a hynny gan weld trosiant yn gostwng o leiaf 50 y cant yn ystod y cyfnod hwn, yn gymwys i wneud cais am grant gwerth £2,000.

Mae'r deisebydd hefyd yn cyfeirio at Grantiau Datblygu Busnes, a oedd yn un o'r elfennau yn nhrydydd cam y Gronfa Cadernid Economaidd. Mae'r grantiau hyn ar gael i gefnogi busnesau wrth iddynt bontio at economi'r dyfodol. Mae'r deisebydd yn pwysleisio na ellir defnyddio'r mathau hyn o gymorth i dalu biliau o fis i fis.

Roedd y cymorth a roddwyd fel a ganlyn:

- roedd microfusnesau (sy'n cyflogi rhwng 1 a 9 person) yn gallu gwneud cais am hyd at £10,000. Roedd busnesau twristiaeth a lletygarwch, a busnesau mewn sectorau yr oedd yn rhaid iddynt gau, yn gallu cael gwerth 100 y cant o gyllid grant. Roedd yn rhaid i fusnesau mewn sectorau eraill fuddsoddi o leiaf 10 y cant o gyllid eu hunain i gyfateb â'r cyllid grant a gafwyd;
- roedd busnesau bach a chanolig (sy'n cyflogi rhwng 10 a 249 o bobl) yn gallu gwneud cais am hyd at £150,000. Roedd busnesau twristiaeth a lletygarwch, a busnesau mewn sectorau yr oedd yn rhaid iddynt gau, yn gallu cael gwerth 100 y cant o gyllid grant. Roedd yn rhaid i fusnesau mewn sectorau eraill fuddsoddi cyllid eu hunain i gyfateb â'r cyllid grant a gafwyd, gyda'r disgwyliad y byddai busnesau bach (rhwng 1 a 49 o staff) yn buddsoddi o leiaf 10 y cant, a busnesau canolig (rhwng 50 a 249 o staff) yn buddsoddi 20 y cant; ac
- roedd busnesau mawr (sy'n cyflogi 250 o bobl neu ragor) yn gallu gwneud cais am hyd at £200,000 o gyllid, ar yr amod eu bod yn buddsoddi o leiaf 50 y cant fel swm cyfatebol o'u harian eu hunain.

Ar 28 Hydref, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru [ddatganiad i'r wasg](#) i nodi bod Cam 3 y Gronfa Cadernid Economaidd ar agor i ymgeiswyr. Roedd y datganiad hefyd yn nodi y byddai "**busnesau cymwys sydd ddim yn gymwys am y grantiau sy'n gysylltiedig â'r ardrethi busnes yn gallu gwneud cais am hyd at £2,000 o gronfa ddewisol gwerth £25 miliwn drwy eu hawdurdod lleol**".

Ar ôl hynny, cafodd y broses ymgeisio ar gyfer Grantiau Datblygu Busnesau ei [hatal](#) ar 29 Hydref oherwydd nifer y ceisiadau am gyllid o'r gronfa. Caeodd y Gronfa i Fusnesau dan Gyfyngiadau Lleol i geisiadau ar 20 Tachwedd, tra bod y grantiau dewisol yn dal i fod ar gael mewn rhai awdurdodau lleol ar adeg ysgrifennu'r erthygl hon.

Cymorth gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig

Yn ei ddatganiad ar Gam 3 y Gronfa Cadernid Economaidd, nododd Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru mai nod y cymorth gan Lywodraeth Cymru oedd ategu ac atodi cynlluniau eraill gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig.

Mae'r cynlluniau hyn yn cynnwys y Cynllun Benthyciadau Adfer a'r Cynllun Benthyciadau Tarfu ar Fusnes yn sgil y Coronafeirws. Mae rhagor o fanylion am y cynlluniau hyn ar gael yn yr erthygl gan Ymchwil y Senedd ar gymorth i fusnesau (linc ar gael uchod).

Hefyd, mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig wedi datblygu Cynllun Cymorth Incwm i'r Hunangyflogedig drwy gyfnod Coronafeirws, a fydd, o bosibl, yn gallu cynnig cymorth i bobl sy'n rhedeg busnesau fel cyfleusterau lletya anifeiliaid anwes.

Y Cynllun Cymorth Incwm i'r Hunangyflogedig drwy gyfnod Coronafeirws

Mae'r Cynllun Cymorth Incwm i'r Hunangyflogedig drwy gyfnod Coronafeirws gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig yn caniatáu i bobl hunangyflogedig y mae'r coronafeirws wedi cael effaith negyddol ar eu hincwm hawlio grant arian parod trethadwy.

Mae'r grant hwn ar gael i bobl yr oedd eu helw masnachol blynyddol yn llai na £50,000 yn 2018-19 (neu yr oedd eu helw masnachol blynyddol yn llai na £50,000 y flwyddyn ar gyfartaledd yn ystod y cyfnod 2016-17, 2017-18 a 2018-19), a lle bo dros hanner eu hincwm yn dod o hunangyflogaeth. Nid yw'r cynllun ond ar gael i bobl a fu'n masnachu yn ystod y flynyddoedd treth 2018-19 a 2019-20, sydd wedi cyflwyno eu ffurflenni treth ar gyfer 2018-19, ac sy'n parhau i fasnachu ond y mae'r pandemig yn parhau i effeithio arnynt.

Yn ddiweddar, mae'r Canghellor wedi cyhoeddi y bydd dau gylch ychwanegol o'r grant yn agor rhwng mis Tachwedd 2020 a mis Ebrill 2021 i fusnesau y mae'r pandemig yn parhau i effeithio arnynt. O 30 Tachwedd, bydd busnesau yn gallu gwneud cais am 80 y cant o'u helw masnachol misol rhwng mis Tachwedd 2020 a mis Ionawr 2021, mewn un taliad ar gyfer gwerth 3 mis o elw, wedi'i gapio ar gyfanswm o £7,500.

Fel yr amlinellir yn nes ymlaen yn y papur briffio hwn, mae cymorth ar gyfer yr hunangyflogedig eisoes wedi cael ei drafod yn y Senedd. Yn benodol, mynegwyd pryderon ynghylch y ffaith bod nifer o bobl yn parhau i beidio â bod yn gymwys ar gyfer cymorth. Er enghraifft, ni fyddai'r bobl hynny sydd newydd ddod yn

hunangyflogedig yn bodloni'r meini prawf ar gyfer cynllun Llywodraeth y Deyrnas Unedig. Mae'r materion hyn hefyd wedi cael [sylw yn y cyfryngau](#).

2. Camau a gymerwyd gan Lywodraeth Cymru

Yn ei llythyr at y Cadeirydd dyddiedig 30 Hydref 2020, mae'r Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd yn cyfeirio at nifer o gynlluniau cymorth a gyflwynwyd gan Lywodraeth Cymru i gefnogi busnesau, fel y nodir uchod.

Mae llythyr y Gweinidog yn cyfeirio at gynlluniau sydd ar gael i fusnesau y bu'n rhaid iddynt gau o ganlyniad i gyfyngiadau yn sgil y coronafeirws. Fodd bynnag, fel y nodwyd eisoes, mae busnesau lletya anifeiliaid anwes wedi gallu aros ar agor.

Mae'r Gweinidog hefyd yn cyfeirio at y cymorth sydd ar gael drwy'r [Gronfa Cymorth Dewisol](#). Mae'r gronfa hon ar wahân i'r cynlluniau cymorth busnes a amlinellir uchod. Er bod y gronfa wedi'i chyflwyno i gynnig cymorth mewn argyfwng i bobl a oedd yn wynebu caledi cyn y pandemig, mae llythyr y Gweinidog yn nodi bod £5 miliwn yn ychwanegol ar gael drwy'r Gronfa Cymorth Dewisol a fyddai'n gallu rhoi grantiau i bobl yr oedd angen cymorth brys arnynt yn ystod yr argyfwng. Mae hyn yn cynnwys y bobl hynny sy'n aros am fudd-daliadau.

Yn ei llythyr, mae'r Gweinidog yn annog unrhyw fusnesau y mae angen cymorth arnynt i [gysylltu â Busnes Cymru](#).

Ar [11 Tachwedd](#), dywedodd Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru wrth Bwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau yn Senedd Cymru y bydd Llywodraeth Cymru yn **cyflwyno pedwerydd cam y Gronfa Cadernid Economaidd yn gynnar yn 2021**. Dywedodd:

You'll be aware that the finance Minister has set aside £300 million for financial support for businesses in the first quarter of 2021, and we're keen to make sure that the focus is on supporting jobs. Everything right now is about supporting people in employment, avoiding mass unemployment and avoiding the scarring that is associated with it. So, we're looking at how we can support businesses through the winter, into the first quarter of 2021, and to the point where we would hope there will be an array of vaccines available. We can't guarantee it—obviously, nothing can be taken for granted—but that £300 million is there, available for business support, and we want to make sure that we use further business support to protect businesses from the potential impacts of the end of the transition period as well.

Hefyd, dywedodd Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru yn y Cyfarfod Llawn [ar 11 Tachwedd](#) ei fod yn ystyried sut i ddefnyddio tanwariant gwerth £35 miliwn o gam cyntaf y Gronfa Cadernid Economaidd.

3. Camau a gymerwyd gan Senedd Cymru

Yn ddiweddar, cynhaliodd Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau ymchwiliad i effaith y pandemig. Wrth [adrodd yn ôl ar ei gasgliadau cynnar](#) (PDF, 204KB) ym mis Mehefin 2020, pwysleisiodd y Pwyllgor y dystiolaeth a ddaeth i law a oedd yn nodi bod bylchau yn y cymorth sydd ar gael i fusnesau. Yn benodol, clywodd y Pwyllgor dystiolaeth gan Ffederasiwn Busnesau Bach Cymru a oedd yn disgrifio'r pecyn cymorth fel a ganlyn: "a lattice... it's covering lots of areas but there are gaps". Roedd enghreifftiau penodol yn cynnwys pobl hunangyflogedig nad oedd ganddynt gyfrifon diweddar ac nad oeddent, o ganlyniad, yn gallu cael mynediad at y cynlluniau cymorth; busnesau nad oes ganddynt safleoedd gwaith; a chwmnïau nad ydynt wedi cofrestru ar gyfer treth ar werth.

Mae cymorth i bobl hunangyflogedig ac sydd ddim yn gymwys ar gyfer ystod o gynlluniau cymorth i fusnesau hefyd wedi cael ei drafod yn y Cyfarfod Llawn nifer o weithiau. Yn fwyaf diweddar, trafodwyd y mater hwn [ar 21 Hydref](#) ac [11 Tachwedd](#).

Mewn ymateb i enghreifftiau a roddwyd gan Aelodau o etholwyr nad ydynt wedi bod yn gymwys i gael cymorth, mae Gweinidogion Cymru wedi cyfeirio at y gronfa ddewisol gwerth £25 miliwn a weinyddir gan awdurdodau lleol fel rhan o'r Gronfa i Fusnesau dan Gyfyngiadau Lleol.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir ar adeg ei chyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn o reidrwydd yn cael eu diweddarau nau diwygio i adlewyrchu newidiadau dilynol.